

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПЕРЕЛІКУ ТА ЗМІСТУ ВИБІРКОВИХ ДІСЦИПЛІН З МЕТОЮ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ПІДГОТОВКИ БАКАЛАВРІВ І МАГІСТРІВ З ЕКОНОМІКИ

За сучасних умов, організація ефективної підготовки вишами майбутніх фахівців вимагають пошуку шляхів удосконалення навчально-виховного процесу, розроблення нових методів та організаційних форм взаємодії керівництва навчального закладу, викладача і студента.

Побудова системи освіти в Україні, з урахуванням Закону України «Про вищу освіту» [1], який діє більше року, відбувається на принципово нових соціально-економічних засадах та зумовлює посилення уваги суспільства до підвищення загальноосвітньої, фахової, комунікативної компетенції майбутніх фахівців, забезпечення їхньої конкурентоспроможності. Але, усе частіше лунають думки, що новий закон жодних проблем не вирішив, а деякі навіть і посилив, тому існує необхідність обговорення всього комплексу проблем [2].

У своїй доповіді хочу зосередитися, на однієї з них, а саме, що стосується формування переліку та змісту, так званих вибіркового дисциплін (варіативної частини навчального плану), які гарантуються ст. 62 п. 1 абз. 15 Закону України «Про вищу освіту», що визначає права осіб, які навчаються у вищих навчальних закладах, на вибір навчальних дисциплін у межах відповідної освітньої програми та робочого навчального плану в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для даного рівня вищої освіти, наказу Міністерства освіти і науки України від 26 січня 2015 р. № 47 «Про особливості формування навчальних планів на 2015/2016 навчальний рік» та листа МОН України від 13.03.2015 № 1/9-126: «Навчальним планом для певної спеціальності має визначатися перелік обов'язкових дисциплін (максимум — 75% від загального обсягу кредитів ЄКТС). Загальний обсяг вибіркового дисциплін має складати не менше 25% від

загального обсягу кредитів ЄКТС. Серед вибірових дисциплін навчальним планом може встановлюватися перелік професійно-орієнтованих дисциплін на вибір для певної спеціальності. При цьому Положенням про організацію освітнього процесу встановлюється, яку частку вибірових дисциплін для студента мають становити вибірові дисципліни з числа професійно-орієнтованих для певної спеціальності, а яка частка відводиться на вільний вибір студента, який може обирати будь-які дисципліни з інших спеціальностей».

Так звані вибірові дисципліни (англ. *electives*) походять із концепції *person-centered teaching* (навчання, орієнтоване на особистість), яку в середині ХХ ст. систематизував американський психолог Карл Роджерс. В її основі лежить принцип, за яким учень або студент бере активну участь у формуванні своєї освітньої траєкторії, обираючи що вчити, як вчити та як оцінювати власні знання [3].

В освітній практиці розвинутих країн існує можливість вибору додаткових навчальних дисциплін так званих майнорів (англ. *minor*) в додаток до мейджерів (англ. *major*) – окремих професійних чи загальних курсів. Причому, в рамках майнору може існувати свій поділ на обов'язкові дисципліни та дисципліни за вибором.

На наш погляд, майнор повинен стати важливою складовою нової освітньої моделі підготовки бакалаврів і магістрів. На відміну від мейджерів, де навчальні дисципліни формують обов'язкові професійні компетенції студента за обраною спеціальністю, майнор – це блок з певної кількості взаємопов'язаних навчальних дисциплін непрофільного для студента напряму підготовки, які розширюють перелік його компетентностей, що в свою чергу, дозволяє майбутнім фахівцям бути конкурентоспроможними на ринку праці.

Наприклад, майбутній економіст може отримати додаткові знання з програмування та роботою з базами даних, вибравши для вивчення майнор «Інформаційні технології. Бази даних», а майбутній інженер програмного забезпечення може отримати додатковий багаж знань, навичок і

компетентностей з психології або менеджменту, вибравши для вивчення майнор «Психологія» або «Менеджмент». Якщо надати можливість вибору навчальних дисциплін із різних факультетів та кафедр, ми отримаємо інструмент підвищення якості та вмотивованості студента.

Запропонувавши систему отримання сертифікатів за відмінне опанування майнору, який, до речі, можна вказувати при складанні *Curriculum vitae* або резюме, дозволить і університету стати більш привабливими для абітурієнтів.

Для успішної організації сучасного навчального процесу (здебільше це стосується варіативної частини), на наш погляд, необхідно:

1. На кафедрах створити базу вибіркового навчальних дисциплін з повним методичним забезпеченням та запропонувати хоча б по одній пілотній лекції, які мають бути доступні для перегляду у будь-який час на електронних ресурсах університету.

2. На факультетах впровадити систему електронного запису на обрані курси. Зарезервувати, наприклад, один день на тиждень 5 та 6 пари для майнору, який зможуть відвідувати студенти з різних факультетів.

3. Викладачам, спілкуючись зі студентами, проводити неформальне опитування їх майбутніх професійних очікувань та постійно цікавитися сучасними потребами ринку праці.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс] / Відомості Верховної Ради (ВВР) – 2014. – №37-38, ст. 2004. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1556-18/page>
2. В. Бахрушин. Закон про вищу освіту: проблеми імплементації. [Електронний ресурс] // Освітня політика. Портал громадських експертів – 2015. – Режим доступу: <http://education-ua.org/ua/443>
3. Вибір без вибору: моніторинг вибіркового курсів у державних вишах / Є. Стадний, М. Куделя, Т. Жерьобкіна, А. Безман, М. Кавценюк [Електронний ресурс] / CEDOS аналітичний центр – 2015. – Режим доступу: [//www.cedos.org.ua/uk/osvita/vybir-bez-vyboru-monitorynh-vybirkovykh-kursiv-u-derzhavnykh-vyshakh](http://www.cedos.org.ua/uk/osvita/vybir-bez-vyboru-monitorynh-vybirkovykh-kursiv-u-derzhavnykh-vyshakh)